

APSTIPRINU
Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

Darba aizsardzības instrukcija Nr.21
virtuves vadītājam, pavāram

Darba aizsardzības instrukcija ir normatīvs dokuments un nosaka darba drošības pasākumus un pienākumus, kas jāievēro pavāram veicot savus pienākumus.

Atbilstoši šīs instrukcijas prasībām atbildīgais par drošām darbībām ir darbu izpildītājs, turpmāk tekstā – virtuves vadītājs, pavārs.

1. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. Veikt virtuves vadītāja, pavāra pienākumus atļauts personām:
  - 1.1. no 18 gadu vecuma, kuras ir instruētas darba aizsardzībā, ugunsdrošībā, elektrodrošībā;
  - 1.2. kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;
  - 1.3. kuras ir apmācītas (instruētas) pirmās palīdzības sniegšanā;
  - 1.4. kurām veikta obligātā veselības pārbaude;
2. Pārzina elektrificētā darba aprīkojuma (elektriskās plītis, gaļas maļamā mašīna, mikseri u.c.) ūdenssildītāju u.c. ierīču pareizas ekspluatācijas prasības, kā arī vietējās noslēgarmatūras (ventiļu) atrašanās vietas un prast rīkoties ar tiem.
3. Ievēro telpu ugunsdrošības instrukciju, t.sk.:
  - 3.1. nepieļaut rīcību, kas var izraisīt ugunsgrēku;
  - 3.2. prast rīkoties ar iestādes ugunsdzēsības līdzekļiem ugunsgrēka izcelšanās gadījumā;
4. Lieto darbam paredzētos individuālos aizsardzības līdzekļus (turpmāk IAL);
5. Zināt pirmās palīdzības sniegšanas paņēmienus cietušajam traumā gadījumos un pirmās palīdzības aptiecināšanas medikamentu un līdzekļu atrašanās vietu.
6. Darbinieka pienākumi:
  - 6.1. veikt tikai to darbu, kuram viņš ticis apmācīts un kuram ir veikta instruktāža darba aizsardzība dotā darba veikšanai;
  - 6.2. ievērot darba kārtības noteikumus;
  - 6.3. smēķēt tikai tam speciāli atvēlētās vietās;
  - 6.4. izmantot rokas instrumentus un ierīces, ko paredz darbu veikšanas tehnoloģija;
  - 6.5. strādāt spectērpā, ko izsniedz saskaņā ar individuālo aizsardzības līdzekļu izsniegšanas līdzekļu novērtējumu.
7. Darba vides riska faktori:
  - 7.1. Karstas virsmas, karsti priekšmeti karsts ūdens, pārnesot ēdienu.
  - 7.2. Asu priekšmetu lietošana (naži, elektrisko griežamo instrumentu asās daļas u.c.) - iespēja sevi traumēt,
  - 7.3. Ķīmiskie mazgāšanas, tīrīšanas un dezinficēšanas līdzekļi, t.sk. aerosoli.
  - 7.4. Putekļi, netīrumi u.c. atkritumi.
  - 7.5. Fiziskās pārslodzes (priekšmetu celšana, pārvietošana, novietošana), piespiedu poza -stāvus.
  - 7.6. Nepietiekams apgaismojums darba vietā.
  - 7.7. Elektriskās strāvas iedarbība, pieskaroties strāvu vadošajām daļām, kas atrodas zem sprieguma.
  - 7.8. Nejauša priekšmetu, darba rīku, inventāra krišana vai apgāšanās.
  - 7.9. Ugunsbīstamība;
  - 7.10. Slidena grīda.
8. Aizsardzība pret riska faktoriem:
  - 8.1. visām kustīgajām un rotējošām mehānismu daļām jābūt nosegtām ar aizsargapvalkiem; jābūt mehānisma iedarbināšanas ierīces un aizsargapvalka bloķēšanai;
  - 8.2. Inetrīt galda piederumus ar abrazīvu;
  - 8.3. ja darba laikā iespējams pieskarties sildierīču sakarsušajām virsmām, jāuzvelk karstumizturīgi cimdi;
  - 8.4. nestrādāt ar elektroierīcēm, kam ir bojāta barošanas kabeļa izolācija vai kontaktdakša, neizmantojot bojātas rozetes. Aizliegts strādāt ar jauniem tehniskiem līdzekļiem, pirms nav saņemti to lietošanas norādījumi. Aizliegts veikt kaut vai sīku elektroierīču vai rozešu remontu patstāvīgi, tas jā dara elektromontierim;

- 8.5. pieplūdes-nosūcošai ventilācijai jābūt darba kārtībā, tā regulāri jāpārbauda speciālistam;
- 8.6. jāseko, lai darba vietas grīda un pieejas vienmēr būtu tīras un sausas;
- 8.7. necelt un nenest smagumus, kuru svars pārsniedz pieļaujamo normu u.c..
9. Kolektīvie un individuālie darba aizsardzības līdzekļi un to lietošana:
- 9.1. Kolektīvie aizsardzības līdzekļi:
- 9.1.1. Apgaismojums darba telpās – normālu darba apstākļu nodrošināšanai.
- 9.1.2. Ventilācija, gaisa kondicionēšana.
- 9.1.3. Elektrificēto, mehanizēto darba rīku un to pievadu izolācija no strāvas noplūdes.
- 9.1.4. Elektrificēto, mehanizēto darba rīku un to pievadu mehānismu aizsargnožogojumi ar to konstrukcijā paredzētajiem palīgierīcēm, apvalkiem, vākiem, aizsargekrāniem;
- 9.2. Virtuves vadītāja, pavāra darbā nepieciešamie individuālie aizsardzības līdzekļi:
- 9.2.1. halāts – lietot, veicot visas darba operācijas;
- 9.2.2. karstumizturīgi cimdi – lietot, pārnēsot, pārvietojot priekšmetus u.c.; priekšauts, gumijas cimdi – lietot, strādājot ar ķīmiskajām vielām;
- 9.2.3. respirators – gadījumos, ja tiek veikts darbs ar ķīmiskajām vielām (ja respiratora lietošanas nepieciešamība ir norādīta drošības datu lapā).
10. Prasības ugunsdrošībai:
- 10.1. nelietot atklātu uguni ugunsnedrošās zonās;
- 10.2. regulāri pārbaudīt elektriskās instalācijas un iekārtu vadu kārtību; ja ir bojāta vadu izolācija, nav kārtībā rozetes vai kontaktdakšīņas, nekavējoties jāziņo uzņēmuma vadībai;
- 10.3. regulāri veikt darba vietas sakopšanu un iekārtu attīrīšanu no produktu atlikumiem;
- 10.4. ievietot izlietoto slaukamo materiālu un eļļainos slaukus metāla kastēs ar cieši pieguļošiem vākiem;
- 10.5. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsamajiem līdzekļiem.
11. Prasības elektrodrošībai:
- 11.1. regulāri pārbaudīt elektriskās instalācijas un iekārtu vadu kārtību; ja ir bojāta vadu izolācija, nav kārtībā rozetes vai kontaktdakšīņas, nekavējoties jāziņo uzņēmuma vadībai;
- 11.2. neizmantot bojātas rozetes;
- 11.3. nepieskarties neizolētiem vadiem, kā arī atklātām, neizolētām elektroiekārtu daļām;
- 11.4. neizvietot uz elektroiekārtām lupatas un citus priekšmetus.
12. Darbiniekam jāievēro sekojošas personiskās higiēnas prasības:
- 12.1. pastāvīgi jāseko roku, matu, nagu tīrībai. Obligāti jāmazgā rokas pirms darba sākuma, pēc tualetes apmeklējuma, kā arī pēc katra pārtraukuma darbā un saskares ar netīriem priekšmetiem;
- 12.2. personiskās mantas jāatstāj garderobē. Personiskā un darba apģērba glabāšanai jābūt atsevišķai;
- 12.3. jāpārgērbj darba apģērbu pirms izešanas no uzņēmuma.
13. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.
14. Darbinieks ir tiesīgs atteikties veikt darbu vai pārtraukt to, ja darba devējs nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus.
15. Darbinieks, kas neievēro darba aizsardzības instrukciju, tiek saukts pie disciplināras, administratīvās, materiālās vai kriminālatbildības atkarībā no pārkāpuma sekām.

Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu

16. Uzvilkt darba apģērbu, galvassegu, nomazgāt rokas.
17. Ieslēgt apgaismojumu un ventilācijas sistēmu. Darba vietā pārlecinieties vai apgaismojums ir pietiekošs un ventilācijas sistēma darbojas.

18. Apskatīt un sakārtot darba vietu, novākt visu lieko, un vienmēr to turēt priekšzīmīgā kārtībā. Pārbaudīt vai nav slidena grīda, nepieciešamības gadījumā to uzkopt. Atbrīvot darba vietu no taras, inventāra un citiem priekšmetiem, kas nav vajadzīgi darba veikšanai.
19. Sagatavot darbam nepieciešamos individuālās aizsardzības līdzekļus, kuri būs nepieciešami darba laikā – karstumizturīgie cimdi, gumijas cimdi u.c. Veikt darbus, bez individuālās aizsardzības līdzekļiem kategoriski aizliegts.
20. Pārlicināties, ka:
  - 20.1. rokas griezējinstrumentiem ir gludi rokturi, kas stingri uzmaukti uz asmeņa;
  - 20.2. katlu un cepešpannu rokturi ir droši piestiprināti un tiem nav bojājumu;
  - 20.3. katlu un cepešpannu vākiem jābūt blīvi piegulošiem.
  - 20.4. cepeškrāšņu durtiņu rokturi ir siltumizolēti,
  - 20.5. kustīgajām un rotējošām mehānismu daļām ir aizsargapvalki;
  - 20.6. darbojas aizsargierīces, kas izslēdz elektriskās strāvas padevi, ja tiek atvērti to vāki;
  - 20.7. darba vietas apgaismojums ir pietiekošs;
  - 20.8. ejas un pieejas ugunsdzēsamajiem līdzekļiem ir brīvas;
  - 20.9. palīginventārs ir kārtībā;
  - 20.10. grīda ir tīra un sausa.
21. Vizuāli pārlicināties par elektrificētā darba aprīkojuma (gaļas maļamā mašīna, elektriskās plītis u.c.) aizsargapvalku stingru nostiprinājumu, elektrisko vadu izolācijas, kontaktdakšu un kontaktligzdu stāvokli un to derīgumu lietošanai.
22. Elektrodrošības prasības:
  - 22.1. ja, strādājot (uzsākot darbu) ar elektroietaisēm (elektriskā plīts, virtuves kombains u.c.) konstatēti bojājumi (dzirksteļošana, deguma smaka, slēdžu uzkaršana, jūtama kaut niecīga strāvas noplūde uz elektroietaisē korpusa; mehāniski bojājumi slēdžiem, kontaktiem u.c.), pārtraukt (neuzsākt) darbu (izslēgt), ziņot darba devējam un brīdināt citus darbiniekus par radušos situāciju;
  - 22.2. darbu atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi;
  - 22.3. pirms tīrīšanas vai pārvietošanas elektroietaisē jāatslēdz no barošanas tīkla;
  - 22.4. ar slapjām, mitrām rokām neaiztikt elektrotīklam pieslēgtas elektroietaisē, slēdžus, kontaktus. **Aizliegts** veikt elektroietaišu tīrīšanu, pārvietošanu, ja tās nav izslēgtas vai atslēgtas no elektrotīkla;
  - 22.5. **aizliegts** patstāvīgi veikt jebkādu elektroietaišu remontu;
23. **Aizliegts** uzsākt darbu un strādāt ar bojātu, nenokomplektētu, nesazemētu darba aprīkojumu, inventāru vai arī ja nav efektīva/nedarbojas vēdināšana (ventilācija).
24. Neuzsākt darbu, ja ir slikta pašsajūta, un ziņot par to darba devējam.
25. Vadoties pēc ķīmisko vielu drošības datu lapās sniegtās informācijas, darbiniekus nodrošina ar IAL (cimdi, respiratori u.t.t.) Pirms darbu uzsākšanas darbinieki izvēlas atbilstošos IAL, kā arī vizuāli pārbauda halātu, cimdu, gumijas zābaku derīgumu.

Darba aizsardzības prasības darba laikā

26. Darba laikā esiet uzmanīgi un netraucējiet citus darbiniekus, dariet tikai to darbu, kurš ietilpst Jūsu pienākumos. Neatļaut uzturēties darba vietā nepiederošām personām.
27. Pārvietoties telpās uzmanīgi, neskriet un neizdarīt straujas kustības (sevišķi, ja kaut ko nesat, pārvietojat).
28. Strādājiet drošos un ērtos apavos (neslīd uz attiecīgās grīdas, vēlams bez augstiem papēžiem).
29. Neatstājiet atvērtas skapju durtiņas un galdu atvilktnes.
30. Obligāti lietot izsniegtos darba apģērbus un individuālos aizsardzības līdzekļus.
31. Maksimāli mehanizēt ēdienu sagatavošanas darbus, procesus, lai izvairītos no roku sagriešanas.
32. Stingri ievērot elektroiekārtu lietošanas instrukcijās noteikto tehnoloģisko režīmu.

33. Strādājot ar sakņu griežamajām mašīnām, saknes tajās drīkst iepildīt tikai ar tehniskajā dokumentācijā paredzēto ierīču palīdzību. Aizliegts likvidēt sastrēgumus, iepriekš neizslēdzot mašīnu.
34. Strādājot ar sakņu tīrāmo mašīnu, jāizmanto aizsargvāciņus vai aizsargsietus. Aizliegts aizskart saknes ar rokām laikā, kad mašīna darbojas.
35. Strādājot ar gaļas maļamo mašīnu drīkst izmantot tikai speciālas palīgierīces pie iepildīšanas piltuvēs.
36. Virtuves dēlīti produktu smalcināšanai novietot uz līdzenas galda virsmas.
37. Darbojoties ar nazi, būt uzmanīgam. Strādāt tikai ar labi uzasinātiem nažiem. Strādāt drīkst tikai ar standarta nažiem, kuriem ir speciālas ietaises pret roku noslīdēšanu no naža spala. Nažus uzglabāt atbilstoši ierīkotā vietā. Aizliegts nažus likt nažus apģērbu kabatās.
38. Pie dzīslu atdalīšanas nedrīkst izdarīt straujas kustības ar nazi. Darba laikā aizliegts nazi pavērst pret sevi. Roku kustības jāsaskaņo tā, lai kreisā roka nenokļūtu naža asmeņa kustības virzienā.
39. Taras un pudeļu atvēršanai lietot tikai tam paredzētos instrumentus.
40. Sasalušus produktus sadalīt tikai pēc tās atkušanas.
41. Sekot, lai plīts virsma nesakarst virs 500°C. Aizliegts dzesēt plīts virsmu ar ūdeni.
42. Katlu vākus atvērt tā, lai tvaiki plūstu virzienā no sevis.
43. Katlus un citas tilpnes drīkst piepildīt tikai par 3/4 no to tilpuma. Katlus ar šķidrumu pa plīts virsmu jāpārviesto vienmērīgi, bez grūdieniem un rāvieniem. Katlus un citas tvertnes celt vai nest tikai divatā. Nesot trauku ar karstu ēdienu, to nedrīkst piespiest pie ķermeņa.
44. Pirms pārvieto traukus ar karstu ēdienu no vienas darba vietas uz citu, jābrīdina blakus esošie darbinieki. Nesot traukus ar karstu ēdienu, tos nedrīkst piespiest pie ķermeņa.
45. Lielus gaļas gabalus no kastroļa jāņem ir ar dakšu, likt porciju šķīvjos gaļu, zivis un tml. ar rokām aizliegts.
46. Aizliegts celt priekšmetus, kuru svars pārsniedz 15 kg - sievietēm, 40 kg - vīriešiem.
47. Pārvietojot uz plīts katlus, cepešpannas u.c. traukus ar karstiem ēdieniem, kā arī ievietojot vai izņemot pannas no cepeškrāsns, uzvilkt siltumizolējošus cimdus.
48. Lai traukus attīrītu no piedegumiem, tajos jāpatur silts ūdens, bet pēc tam jāizmazgā ar specialam birstēm. Traukus tīra ar koka lāpstiņu un mazgā ar augu un saru birstēm. Drīkst mazgāt traukus, ja ūdens temperatūra ir zemāka par +60°C.
49. Produktu cepšanai cepeškrāsnī drīkst izmantot tikai tādas pannas, kuras var brīvi ielikt krāsnī - tās nedrīkst būt deformētas. Traukus ar karstiem ēdieniem novietot uz paliktņiem, kuru izmēri ir lielāki par novietojamo trauku izmēriem.
50. Liekot produktus karstos taukos vai eļļā. pārliecināties vai eļļā neielīs ūdens. Tauku izšķāstīšanās šajā gadījumā var radīt apdegumus.
51. Darba aizsardzības prasības darbam traukiem, iepakojumu:
  - 51.1. Atverot iepakojumus, jālieto atbilstoši instrumenti, nedrīkst šim nolūkam lietot virtuves nažus, gaļas cirvjus, atsvarus un naglas jāvelk ar stangām, maisu atvēršanai lieto šķēres;
  - 51.2. Atverot kastes, no vākiem izvelk pilnība visas drāts un naglas, to darot, jāuzliek brilles ar triecienizturīgiem stikliem;
  - 51.3. Atverot mucas, pirmo stīpu noņem, bet parejas divas pacel par 3 - 4cm augstāk, nedrīkst mucai iedauzīt vai salauzt vāku;
  - 51.4. Konservu atverami ar speciāliem nažiem, šim nolūkam aizliegts izmantot virtuves nažus. Stikla burku vākus pārgriezt ar nazi aizliegts, tas atver ar speciālu instrumentu, tāpat pudeles. Metāla mucu vāciņus atskrūvē ar speciālu atslēgu.
52. Neieslēgt elektroiekārtas ar slapjām rokām.
53. Tīrīt elektriskās ierīces drīkst tikai pēc tam. kad tās ir izslēgtas un pilnīgi apstājušās.
54. Jāatceras, ka mašīnas drīkst darbināt, ja tam ir norobežojuma joslas vietas, kas apdraud cilvēka veselību un drošību, tam jābūt obligāti iezemētam. Pirms darba sākuma jāpārbauda, vai mašīna pareizi salikta un vai kustīgo daļu ceļā neatrodas kādi traucējoši priekšmeti. Pārkaļpt mašīnas ekspluatācijas noteikumus stingri aizliegts.

55. Darba aizsardzības prasības darbam ar speciālām iekārtām:

- 55.1. **Gaļas malšana** - piestiprina sadales galdam. Pirms tas darbināšanas jāpārlicinās par stiprinājuma drošību un vai pareizi darbojas padeves un griezējdaļas. Gaļas mašīnas ar mehānisku padevi darbināmas tikai tad, ja gaļas iepildāmai piltuvei ir drošības gredzens vai cits aizsarglīdzeklis, atskrūvējot piespiedēj uzgriezni jābūt uzmanīgam pie pēdējiem tā apgriezieniem mašīna jāpietur. Gliemezi un parejas detaļas no mašīnas korpusa izņem ar speciala izgrūdēja palīdzību, nedrīkst galu gliemežim piepildīt ar rokam. Šim nolūkam jālieto koka palīgierīce. Pirms uzsāk darbu pie gaļas maisītāja, uzmanīgi jāizlasa un jāievēro instrukcija. Darbs pie gaļas maisītāja bez speciala bloķējuma aizliegts. Izņemt no gaļas maisītāja malto gaļu drīkst ar specialu lāpstīņu, to darīt ar rokam stingri aizliegts.
- 55.2. **Augļu griežamā mašīna** - bīstamā zona ir darba cilindrs un griezēja naži. Naži ir dažādas konfigurācijas un ar lielu kustības ātrumu. Darbavieta ir jānorobežo un cilindrs jāaizsedz. Mašīnas darba laika padot ar rokam augļus un tos stumt dziļāk mašīna ar kādu priekšmetu, stingri aizliegts. Ja mašīnai ir noņemami darba diski, pirms darba sākuma jāpārbauda, ka nostiprināti ir naži. Noņemt griezējinstrumentus un diskus drīkst tikai tad, kad mašīna ir atslēgta no elektrotīkla, nedrīkst darbināt mašīnas, ja tam nav aizsargtīkla un iepildīšanas atveres, ka arī tas mašīnas, kam augšējā daļā nav aizsargvāka.
- 55.3. **Kartupeļu tīrāma mašīna** - tīrot kartupeļus ar kartupeļu tīrāmo mašīnu, tas rotējošais disks, ja neievēro drošības tehnikas noteikumus var būt bīstams apkalpojošam personālam. Lai nesavainotu rokas, kartupeļu tīrāmai mašīnai uz darba cilindra jābūt ielādēšanas atverei. Kustīgās detaļas drīkst tīrīt tikai tad, kad mašīna ir pilnīgi apstājusies un atslēgta no elektrotīkla. Nomazgātos dārzeņus no vannām ar sietiem izņem arā, sietu smagums nedrīkst pārsniegt 10kg.
- 55.4. **Maizes griežamā mašīna** - maizes griešanai izmanto specialas EHR - 2 tipa mašīnas. Strādāt ar šāda tipa mašīnām drīkst, ja diska nazim ir norobežojums un izejas atverei ir aizsargs. Maizes griešanai ar rokam lieto specialus maizes nažus vai arī uzstāda sviru nažus, kurus katru dienu jāuzsina. Griežot maizi ar rokam lieto no cieta lapu koka pagatavotus dēļus.
56. Drošības tehnikas noteikumi apkalpojot elektroiekārtu. Darba drošību nodrošina paši darbinieki, ja tie ievēro elektroiekārtu ekspluatācijas noteikumus, tāpēc pie darba pielaižamas personas, kas izgājušas specialo sagatavotību.
57. Jāatceras, ka mašīnas drīkst darbināt, ja tam ir norobežojuma joslas vietas, kas apdraud cilvēka veselību un drošību, tam jābūt obligāti iezemētam. Pirms darba sākuma jāpārbauda, vai mašīna pareizi salikta un vai kustīgo daļu ceļā neatrodas kādi traucējoši priekšmeti. Pārkaņot mašīnas ekspluatācijas noteikumus stingri aizliegts.
58. Strādājot ar virtuves kombainu **kategoriski aizliegts**:
- 58.1. jebkādu produktus bīdīt ierīcē ar rokām - jālieto lāpstīņa;
- 58.2. darbināt iekārtu ar noņemtu produktu trauku, to nedrīkst noņemt visu gaļas maļamās ierīces ekspluatācijas laiku;
- 58.3. gaļas maļamo mašīnu ilgstoši darbināt tukšgaitā, jo pie sausās berzes naži ātri nolietojas;
- 58.4. strādāt ar sakņu griešanas, rīvēšanas mehānismu, ja noņemta sakņu smalcināšanas ierīce un uzpildīšanas piltuve.
59. Novākt ēdiena pārpalikumus no traukiem drīkst tikai ar birstīti, nevis ar rokām. Ievietot ēdienu atliekas tvertnēs ar vākiem. Mazgājot traukus ar rokām, jāuzvelk gumijas cimdi, jālieto birstīte vai sūklis.
60. Saplīsušos traukus no mazgājamajām vannām nedrīkst izņemt ar rokām, lietot liekšķere un slotiņa. Ja vannas dibenā ir lauskas, traukus mazgāt aizliegts, kamēr tās nav savāktas.
61. Uz grīdas izlijušos taukus, šķidrumus u.c. savākt nekavējoties.
62. Kategoriski aizliegts žāvēt dažādus auduma gabalus uz darba aprīkojuma sakarsētajām virsmām.
63. Veicot dezinficēšanas darbus:
- 63.1. vienmēr lietot gumijas cimdus,
- 63.2. rīkoties saskaņā ar izmantošanas instrukcijās, ķīmisko drošības datu lapās sniegtajiem norādījumiem, brīdinājumiem,
- 63.3. pirmās palīdzības pasākumi, ja ķīmiskā viela iekļūst acīs - rūpīgi skalot ar lielu ūdens daudzumu; iekšējos orgānos - dzert daudz ūdens, lai izraisītu vemšanu.

64. Ja uz rokām radies kaut vai nenožīmīgs apdegums vai trauma, darbs nekavējoties pārtraukt un veikt nepieciešamos pirmās palīdzības pasākumus.
65. Ja uz elektrisko darba mašīnu korpusa atklāta strāvas noplūde, pārtraukt darbu, aparātu izslēgt un nekavējoties ziņot vadībai.
66. Ja ir bojātas elektriskās rozetes, nekavējoties ziņot vadībai.
67. Ja taras bojājumu gadījumos nepieciešams savākt izlijušos dezinfekcijas u. tml. līdzekļus, iepazīties ar drošības prasībām, kuras norādītas uz iepakojuma vai drošības datu lapā un savācot izpildīt tur noteiktās prasības.
68. Nekavējoši savākt uz grīdas izlijušos šķidrumus. Sekot, lai darba vietā, gaitenā grīdas būtu tīras un sausas.
69. Nevākt, neuzlasīt ar rokām saplīsušu stiklu lauskas un citus asus priekšmetus. Izmantot birsti un lāpstīņu. Tīrot vitrīnas, plauktus, esiet uzmanīgi, nesavainojiet rokas.
70. Neiesaistīties konfliktos ar pacientiem (klientiem). Par jebkuru konflikta situāciju nekavējoties informēt uzņēmuma vadību un rīkoties atbilstoši viņu norādījumiem.

Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu

71. Beidzot darbu, sakārtot un novietot šim nolūkam paredzētajās vietās darba aprīkojumu, inventāru. Atvienot visas elektroiekārtas no elektrotīkla.
72. Atkritumus (gruži, netīrumi) savākt šim nolūkam paredzētā tarā un aiznest uz atkritumu novietni (konteineru).
73. Sakārtot darba vietu, ēdienu pārpalikumus un atkritumus savākt šim nolūkam paredzētajā tarā un izbērt konteinerā, nomazgāt un iztīrīt darba mašīnas, vannas un tml.
74. Darba apģērbu un individuālās aizsardzības līdzekļus sakārtot un ievietot tam paredzētajā vietā.
75. Izslēgt ventilāciju un apgaismojumu.
76. Kategoriski aizliegts, darbu beidzot, atstāt darba vietās degt spējīgus atkritumus.
77. Par visiem darba gaitā pamanītajiem trūkumiem ziņot uzņēmuma vadībai.
78. Noteiktajā laikā noslēgt virtuves durvis.
79. Darbu beidzot, ziņot darba devējam par visiem konstatētajiem trūkumiem darba laikā.

Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās

80. Pēkšņas elektroenerģijas padeves vai apgaismojuma pārtraukuma gadījumos pārtraukt darbu un izslēgt elektrificēto darba aprīkojumu.
81. Pie elektrificēto tehnisko līdzekļu normālas darbības traucējumiem (troksnis, gultņu sakaršana, dzirksteļošana, dūmi vai deguma smaka), pārtraukt to darbību un atvienot strāvas pievadu no kontaktligzdas.
82. Uzkopšanas darba rīku, inventāra, ietaišu bojājumu vai lūzumu gadījumos pārtraukt darbu ar tiem līdz attiecīgā darba rīka vai ietaises bojājuma novēršanai.
83. Aizdeģšanās gadījumā elektroaparāturu drīkst dzēst tikai ar elektrisko strāvu nevadošiem ugunsdzēsšanas līdzekļiem – pulvera aparātiem ABC tipa, ogļskābās gāzes aparātiem, rīkojoties atbilstoši to lietošanas pamācībai un zīmējumam uz aparāta.
84. Ja darbā noticis nelaimes gadījums ar pašu, kolēģi vai apmeklētāju, nekavējoties:
  - 84.1. Novērtēt situāciju un ievērojot personīgo drošību veikt pasākumus, lai pārtraukt (novērstu turpmāku) apdraudējuma iedarbību (elektrotraumu gadījumā cietušo vispirms atbrīvot no strāvas iedarbības, atslēdzot strāvu vai pielietojot strāvu nevadošus materiālu; iznest cietušo no apdraudējuma zonas u.tml.) un sniegt cietušajam pirmo palīdzību vai pašpalīdzību.
  - 84.2. Nogādāt cietušo (griezties) medicīnas iestādē un paziņot par notikušo darba devējam. Ja nepieciešams, izsaukt ātro medicīnisko palīdzību (Tāl. **113 vai 112**) un citus specializētos dienestus.

84.3. Pārtraukt darbu un notikuma vietu atstāt neskartu, ja tas nerada papildus bīstamību. Ja nepieciešams, norobežot bīstamo zonu vai veikt citus pasākumus, lai nepieļautu cilvēku iekļūšanu bīstamajā zonā.

85. Rīcība avāriju, sprādzienu, ugunsgrēku un nelaimes gadījumos:

85.1. Ja izceļas ugunsgrēks vai tiek atklāta aizdegšanās:

85.1.1. Nekavējoties atvienot iekārtas no elektrotīkla.

85.1.2. Ziņot ugunsdzēsības dienestam pa **tālr. 112**.

85.1.3. Sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem;

85.1.4. Izsaukt uz ugunsgrēka vietu tiešo darba vadītāju.

86. Ja rodas ārkārtas situācija nekavējoties pārtraukt darbu, ziņot darba devējam un brīdināt pārējos strādājošos par bīstamiem (risku) faktoriem, kuri atklāti, konstatēti darba laikā un var apdraudēt darbinieku un citu cilvēku dzīvību un veselību.

Personas, kuras pārkāpj darba aizsardzības instrukcijas noteikumus ir saucamas pie disciplināras atbildības saskaņā ar iestādes darba kārtības noteikumiem.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S. Naglis